

N. Murat Ersavcı¹

Ekonomik ve Siyasi Politikalar Merkezi Direktörü

SAHA DİPLOMASİSİ ANILARI - III: BELÇİKA KRALLIĞI (2009-2011)

Belçika Krallığı, Büyükelçi olarak görev yaptığım dördüncü ve son ülke. Avrupa Birliğinin kurucu üyesi Belçika'nın küçük bir ülkeden tahmin edilenin ötesinde bir yumuşak güç yansıtımına sahip olduğunu göz önünde tutmakta yarar var. Bu küçük ülkenin önemli ekonomik ve ticari bağlantıları olması, refah düzeyinin yüksekliği, uluslararası ilişkilerde de dikkate alınır merkezi bir konumda olmalarına yardımcı oluyor. AB kurumları ve diğer uluslararası kuruluşlardaki birçok önemli pozisyonlarda Belçikalılar çalışmakta.

Yoğun Türk göçmen topluluğunun yaşadığı Brüksel, aynı zamanda AB başkenti ve NATO merkez karargâhının yer aldığı bir kent. Yüzlerce diplomatik misyon ve uluslararası kuruluşların temsilcileri faaliyet gösteriyor. Böyle bir ortamda, hasım grupların (örneğin PKK'lılar, Ermeniler vb.) sıklıkla Türkiye karşıtı çeşitli protestoları, gösterileri ve başka nedenler ile her an çıkabilen çeşitli sorunların, iki ülke arasındaki ilişkilerde hasara yol açmadan, suhuletle çözümlenmesi gerek. Görevime emekli olmama sadece iki yıl kalmışken, bu kısa sürede nelere öncelik vereceğimi tespit etmekle başladım.

Büyükelçilik görevi doğal olarak yalnızca olaylara tepki vermekle sınırlı değil. Özellikle görev yapılan ülke ile ilişkilerin geliştirilmesinin, hem yerleşik vatandaşlarımızın yaşamlarının kolaylaştırılması, eğitim ve refah düzeylerinin yükseltilmesi açısından, hem de ekonomik ve ticari faaliyetleri etkilediği de bir gerçek.

Bu kapsamda sahadan bazı örnekler vermek istiyorum.

¹ <https://www.tepav.org.tr/tr/ekibimiz/s/1408/N.+Murat+Ersavci>

Belçika Devlet Televizyonu'nda yarışma skandalı

Bir cuma akşamı geç vakit beni telefon ile arayan Flaman Federe Parlamentosundan Türk asıllı Senatör Güler Turan, Flamanca yayın yapan devlet radyo ve televizyonu VRT'nin birinci kanalında "De Pappenheimers" adlı eğlence türü bilgi yarışmasında, Parlamento Başkanı Jan Peter Peumans'ın, Türklere ağır hakaret ettiğini bildirdi.

Konu şöyle gelişmiş; Üç seçenekli yarışma programında, yarışma sunucusunun, Voltaire'in "Dünya yüzündeki en iğrenç halk" olarak hangi milleti tanımladığı sorusunun cevap şıklarındaki, "Flamanlar, Yahudiler ve Türkler" seçenekleri arasından Peumans "Türkler" şikkını tercih etmiş. Sunucu, katılımcı Başkan Peumans'a "Doğrusu Yahudiler idi. Bunu biliyor muydunuz?" diye sorunca Peumans, "Gerçekten biliyordum, ama Yahudiler hakkında bir şey söyleyecek cesaretim yok. Çok hassas insanlar. Bir zamanlar onların sözde liberalizmi hakkında bir şeyler söyledim, çok çektim. Bu nedenle..." cevabını vermiş.

Tam bir rezalet! Konu çok hızlı düşünmeyi ve karar almayı gerektiriyor. Brüksel'deki kalabalık Türk topluluğunun göstereceği tepki, protesto yürüyüşleri, onları tahrike hazır diğer grupların da karışması ile istenmeyen olaylara neden olabilir, dolayısı ile yaşadıkları ülkede haklı reaksiyonlar ters tepebilecek ve zor durumda kalmalarına yol açılabilir. Ayrıca dostane ilişkilerimizi olumsuz etkileyecek gelişmelerle karşılaşacaktık. Masum görünen bir eğlence programı nelere yol açacaktı. Kaldı ki, aşırı sağ kanada mensup politikacıların katı tutumları malumdu.

Bir yandan bunları düşünürken, Senatör Turan'dan, Parlamento Başkanının cep telefonunu aldım. Geç vakit olmasına rağmen aradığım Peumans,"Türkiye Büyükelçisinin gece yarısı evimde aramasını haklı kılacak bir savaş mı var?" diye sordu. Cevaben, katıldığı yarışma programındaki ifadelerinin kabul edilemez olduğunu, ırkçılık gibi ağır bir suçlama ile karşılaşmaması için acilen özür dilemesinin bir çözüm olacağını söyledim. Aksi takdirde hem Belçika vatandaşı Türklerin, hem de Türkiye'nin ağır tepkileri ile karşılaşacağını, ilişkilerimizin bozulacağını, özellikle Flaman Bölgesi ile ticaretimizin de darbe alacağını vurguladım. Tatsız gelişmelere yol açılmasında sorumlu olmak istemiyorsa, bu konuda bir yazılı açıklama beklediğimi ve hafta sonu tatilinden sonra kendisini Parlamentoda ziyaret edeceğimi, basına bir açıklama yapılmasının yararlı olacağını kaydettim. Başkan Peumans düşünceğini ve ertesi gün benimle temasa geçeceğini söyledi. Parlamento Başkanını ivedilikle özür dilemeye yönlendirmem gerekiyordu.

Bu meyanda, cumartesi sabahı ise ilk işim İsrail Büyükelçisi meslektaşım Tamar Sam-Ash ile temas ederek, durumu iletmek oldu. Eğlenceli olma iddiasındaki TV programındaki nefret söylemine karşı, onun da harekete geçmesini ümit ettiğimi belirttim. Özür dilenmesinin elzem olduğunu kaydettim. Büyükelçi Musevi Cemaatini devreye sokacağını ifade etti.

Daha sonra yakın ilişkilerim olan Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı D. Achten'i ziyaret ederek durumu anlattım ve Parlamento Başkanının basın toplantısından caymaması için desteğini rica ettim. Bu arada gelişmeleri internet üzerinden öğrenerek Türkiye'den beni arayan çok sayıda gazeteciye olayı provokasyona girmeden özetlemek de ayrı bir kamu diplomasisi çalışmasını oluşturdu.

Sorunun çözümünde yerel makamlarla yakın ilişkilerimizin katkısı da oldu. Nitekim Peumans, pazartesi sabahı yazılı bir açıklama yaparak "Ne kişisel, ne de Flaman Parlamento Başkanı

olarak, bırakın Türk toplumunu rencide etmek, onları hiçbir zaman ve hiçbir şekilde yargılamak aklımdan dahi geçmemiştir" diyerek, yarışmada bahsi geçen soruya verdiği cevapla "istemedim de olsa kırdığı Türk toplumundan özür dilediğini" belirtti.

Daha sonra, adı geçen ile Flaman Parlamentosunda buluştuk. Makamında yapılan görüşmeye, Flaman parlamentosundaki Türk kökenli milletvekilleri Güler Turan ve Fatma Pehlivan da katıldılar.

Basın ve medya mensuplarına; Türk toplumunun Belçika'nın ayrılmaz bir parçası olduğunu ve iki ülke arasında bir dostluk köprüsü teşkil ettiğini anlatarak, "deneyimli bir siyasetçiden beklenmeyen bu olaydan büyük üzüntü duyulduğunu" ilettim. Ayrıca Başkana, ünlü Fransız düşünürü Voltaire'in Türkler hakkında kullandığı, "Büyük Türk çeşitli dinlerden yirmi milleti barış içinde yönetiyor. Türkler, Hristiyanlara barışta ılımlı, zaferde müşfik olmayı öğretiler" sözlerini içeren bir yazı sunduğumu açıkladım.

Peumans'ın basın önünde özür dilemesinin ardından, bu konunun geride bırakılmasını, adı geçene yönelik tehdit mesajlarını ise asla tasvip etmediğimizi vurguladım. Peumans'tan artık konuyu kapatarak, Türk toplumunun Belçika'daki rolünün güçlendirilmesi, eğitim ve istihdam alanındaki sorunlarına çözüm bulunması, mevcut ekonomik ve ticari ilişkilerin güçlendirilmesi hususlarında desteğini verdi ise, olumsuz bir olay, olumlu gelişmelerin miladı oldu.

G-20 Ülkeleri Temsilcileri ile Toplantılar:

Brüksel gibi uluslararası bir merkezde, AB üyesi olmamızın dezavantajını sıklıkla yaşadım. Bunun giderilmesine katkıda bulunmak üzere, Dışişleri Bakanlığımıza G-20 ülkeleri Büyükelçilerini Konutta bir çalışma yemeği vesilesi ile bir araya getirerek karşılaştığımız sorunları dile getirmeyi önerdim. Böylelikle, Brüksel'deki diplomatları sadece kendi ülke grupları ile temasın ötesinde buluşturarak, ülkemizin görüşlerini muhataplarımıza iletmek fırsatı elde edilecekti. Bakanlığımızın onayını takiben, G-20 Büyükelçilerine bir mektup göndererek Konutumuzdaki ilk toplantıya davet ettim ve bunun gönüllü ev sahipliği ile ayda bir yapılacak toplantılara adım teşkil etmesini ümit ettiğimi vurguladım. Diğer taraftan, Belçika'nın AB dönem başkanlığı nedeniyle yakın ilişki kurduğum Belçika Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı Steven Vanackere'yi ziyaret ederek, G-20 üyesi olmayan Belçika'nın görüşlerini bu ülkelere anlatmasının önemli bir fırsat olacağını belirttim. Bakan memnun oldu ve hiçbir ülkenin yemek davetini kabul etmemekle birlikte, bu fırsatı kaçırmak istemediğini ve katılacağını ifade etti. Meslektaşlarıma gönderdiğim ikinci mektupta Dışişleri Bakanının katılacağını bildirmem, tüm G-20 ülkeleri Misyon şeflerinin bu çalışma yemeğimize katılmalarını sağladı. Daha sonra beni arayan Bakan Vanackere böyle bir girişimden çok memnun kaldığını söyledi. Bu toplantıdan sonra Belçikalı Türklerin karşılaştıkları bazı sorunlara Dışişleri Bakanının dikkatini çekmek çok daha kolay oldu.

Kamu Diplomasisi:

Brüksel gibi uluslararası bir merkezde Büyükelçilik görevini yürütmek, nerede ise günün 24 saatinin dolu olması anlamına geliyor. "Gent" ve "Leuven" gibi dünya çapında tanınmış üniversitelerde, çeşitli meslek ve düşünce kuruluşlarında konferanslar, basın-yayın ve medya faaliyetleri, Türkiye'yi tanıtacak fuar ve diğer organizasyonlar tertiplenmesi görevin bir parçası. Ülkeye çok sıklıkla gelen siyasilerimiz ve eşleri için Belçikalı ve Türk toplumundaki

muhatapları ile programlar düzenlenmesi gibi faaliyetler son derece zaman alıcı. Üstelik eşim Zeynep'in, Uluslararası Kadınlar Kulübü üyesi de olması dolayısıyla, sürekli olarak Türkiye'nin kültürel ve turistik özelliklerini tanıtmaya amaçlı konferanslar ve benzeri faaliyetler içinde olduğu gerçeğinden hareketle, adeta zamana karşı yarışmak durumunda kaldığı kesin.

Gent Üniversitesi, Büyükelçiliğimiz ve Anvers Başkonsolosluğumuz ile işbirliği içinde bir "Türkiye Araştırmaları Merkezini" faaliyete geçirdi. Böylelikle eğitim, dil, tarih ve kültür alanında ülkemizin Avrupa'da bilimsel anlamda tanıtımı için önemli bir gelişme sağlandı. Ayrıca "Yunus Emre Türk Kültür Merkezi" açıldı.

Ülkemizde, Kültür Bakanlığımızla işbirliği içinde, antik kent Sagalassos'da (Burdur) uzun yıllardır kazı çalışmaları yapan Leuven Üniversitesi'nden Prof. Marc Wielkens ile kurulan yakın ilişki sayesinde, hem Belçika'da çok ilgi çeken bir sergi düzenlendi, hem de ülkeden çok sayıda turist Türkiye'yi ziyaret etmeleri sağlandı.

Büyükelçilik Binalarının Restorasyonu ve Sürprizler:

Brüksel Büyükelçiliğimiz konutu 1900'lerin başında yapılmış tarihi bir bina. Kont Liedekerke'nin rezidansı olarak dönemin dünyaca ünlü Fransız mimarı Rene Sergeant tarafından tasarlanmış, II. Dünya savaşının sona ermesi ile 1945 yılında tarafımızdan kiralanmış ve nihayet 8 Mayıs 1958 yılında, dönemin Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu'nun kardeşi Büyükelçi Rifki Rüştü Zorlu tarafından Türkiye Cumhuriyeti adına satın alınmış.

Ancak maalesef, bir dönem kançılara olarak da hizmet veren tarihi bina aradan geçen yıllar içinde büyük ölçüde yıpranmış, içindeki paha biçilmez eşya ve nadide sanat eserlerine tezat teşkil eder hale gelmişti. Ancak yapanlar bilir, kısıtlı maddi imkânlar nedeniyle, özellikle içinde yaşanırken yapılan yenileme çalışmaları büyük külfet gerektirir. Tarihi dokuyu korumak ve binayı ülkemize layık bir hale dönüştürmek son derece meşakkatli bir iştir. Burada eşim Zeynep devreye girdi ve biz bir yıl süre ile binanın değişik odalarında yaşayarak ortaya ülkemize layık övünülecek bir eser çıkartılmasında büyük rol oynadı. Sadece bununla da kalmayarak, yurtdışındaki Türkiye Büyükelçilik binalarını tanıtan kitapların ilkinin kaleme aldı.²

Bu restorasyon iki büyük kazanç da sağladı. Binanın o tarihe kadar kayıp planları Belediyenin tozlu arşivlerinde bulundu. Mimarı ve binanın özelliklerinden dolayı Mimarlar Odası Brüksel'deki tarihi binalar listesine aldı. Nasılsa demirbaş listesine kayıtlı olmayan altı adet paha biçilmez 16. yy İznik Çinisi ortaya çıktı. İstanbul'daki İznik Vakfı ile temas edilerek orijinal yerleri tespit edildi, kayıt işlemleri yapıldı ve en değerli eserlerimiz arasında yerlerini aldılar.

Keza artık ihtiyaçlara cevap vermez hale gelen kançılara binamız için de başlattığımız bir çalışmayı, Brüksel'deki görev süremizin tamamlanması nedeniyle bitiremedik. Benden sonra gelen meslektaşlarım bu görevi tamamladılar ve yenileme sonucu kullanışlı bir kançılara binası yapıldı.

² İngilizce dilindeki kitaba aşağıdaki web sitesinden (Dışişleri Bakanlığı) ulaşılabilmektedir.
<http://www.mfa.gov.tr/data/Kutuphane/Yayinlar/bruksel.pdf>

Etkin Çalışma Ekibimiz - Brüksel ve Anvers (Antwerp) Başkonsolosluklarımız:

Görevim sırasında Brüksel Başkonsolosumuz Mehmet Poroy (sonradan Büyükelçi) ve Anvers Başkonsolosumuz Deniz Çakar (sonradan Büyükelçi) ile çok yakın çalıştık. Son derece başarılı olan anılan meslektaşlarım, vatandaşlarımızın her türlü sorunlarının en etkin şekilde çözümlenmesi için gayret gösterdiler ve Büyükelçiliğin üzerindeki yükün hafifletilmesine de katkıda bulundular.

Büyükelçiliğimiz Birinci Müsteşarı Can İncesu (sonradan Büyükelçi) ve Müsteşar Korkut Tufan (sonradan Büyükelçi) ve diğer meslek ve idari personelimiz ile müşavirliklerimiz mesaimizin verimli geçmesi için canla başla çalıştılar. Ben de Büyükelçiliğimizdeki diğer genç meslektaşlarımın, çeşitli üst düzey toplantılara benim ile birlikte katılarak, ülkemizin karşılaştığı sorunlara çözüm aranmasında tecrübe edinmelerine özen gösterdim.

Sonuç olarak:

Görev sürem içinde hem Türkiye ile Belçika arasındaki ilişkiler siyasi, ticari ve ekonomi alanında ivme kazandı. Meclis Başkanı, Başbakan, Dışişleri, AB Baş Müzakerecisi, Milli Savunma, İçişleri, Adalet, Dış Ticaret, Enerji ve Tabii Kaynaklar ve Tarım Bakanı düzeyinde ziyaretler iki ülke arasındaki dostluğa katkıda bulundu.

Eğitim birincil olarak önem verdiğimiz konular arasında yer aldı. Daha önce Dublin Büyükelçiliğimden tanıdığım Büyükelçiliğimiz Eğitim Müşavir vekili Saliha Eker(Kahramanyol) bu konuda özverili çalıştı.

Gerek Federal, gerek Flaman ve Valon Eğitim Bakanları ile yakın ilişkiler kurarak, özellikle Flaman bölgesindeki okullarda Türkçe'nin anadil olarak öğretilmesi için harcadığımız çabalarda ise, Batı Avrupa'da artan yabancı karşıtlığı nedeni ile kısmen başarı sağladık. Ayrıca uzun zamandır gündemde olan, Valon Bölgesi ile bir" Kültür, Eğitim ve Bilimsel Araştırma" Anlaşmasını parafte ettik.

Bu bağlamda görevimin hitamında - ilk kez Büyükelçi düzeyinde- tarafıma tevdi edilen Belçika Krallığı II. Leopold Büyük Nişanını (**Grand-Croix de L'Ordre de Leopold II**) bu ülkedeki çabalarımın bir ödülü olarak addetmemin mazur görüleceğini ümit ediyorum.

Belçika'daki Türk Toplumuna Veda Mesajımdan Satır Başları:

"Belçika Krallığı ile Osmanlı İmparatorluğu döneminden başlayarak Türkiye'nin diplomatik ilişki kurmasının 173. Yılında 40. Türk Büyükelçisi olarak görev yaparak meslek yaşamının 41. yılında emekli oluyorum.

Burada bulunduğum süre içinde, sizlerin Türkiye'den uzakta, ama gelenek ve göreneklerimize sahip çıkarak, Belçika toplumu ile kaynaşmış, saygı değer konumunuzu takdirle izledim. Bundan böyle de, birlik ve beraberlik içinde hareket ederek, yaşadığınız ülke Belçika'ya ve geldiğiniz vatan topraklarına daha nice değerli katkılarda bulunacağınıza inanıyorum. Dinamik yeni kuşak gençlerimizin, iş dünyasında olduğu kadar, siyaset, basın, hukuk, tıp, mühendislik, sanat ve diğer dallarda Belçika'da önemli faaliyetlerde bulunacakları ve yaşadıkları toplumda söz sahibi olacakları günlerin yakın olduğuna kuşku duymuyorum.

Eğitim konusundaki çeşitli çabalarımıza rağmen, maalesef hala çözümlenmemiş bazı sıkıntılar devam etmektedir. Bu meyanda, ailelerin, çocuklarımızın ve gençlerimizin eğitimlerine sahip çıkmaları ve yaşadıkları ülkenin ileri eğitim olanaklarından tam olarak yararlanmaları için çaba harcamaları gerekmektedir. Belçika'daki çeşitli dernek ve gönüllü kuruluşlarımızın buradaki toplumumuzun yaşam kalitesinin artırılması, kültürümüze sahip çıkılması amacı ile yaptıkları özverili çalışmaları da takdir ettiğimi vurgulamak isterim. Bilhassa, çeşitli kadın derneklerimizin Belçikalı yetkililer nezdinde itibar ve takdir gördüklerini keza memnuniyetle takip etmekteyim.

Belçika'nın teröre karşı ortak mücadelemizde verdiği desteğin yanı sıra, karşılıklı yatırımlar ve küresel krize rağmen ticaret hacmimizde görülen ivme, ülkelerimiz arasındaki ilişkileri keza olumlu yönde etkiledi.

Sizlere, birlik ve beraberlik içinde, önemli görevler düşmektedir, aynı zamanda toplumumuzun başarılarının duyurulması ve devamlılığının teşviki amacı ile Belçika'daki basın mensuplarımızın kıymetli katkılarının sürdürülmesinin önem ve yararına işaret etmek isterim.

Bu vesile ile Büyükelçiliğimizdeki tüm mesai arkadaşlarıma, Büyükelçiliğimiz Müşavirlerine, Anvers ve Brüksel Başkonsoloslarımız ve çalışanlarına bir ekip halinde benimle aynı heyecanı paylaşarak, uyumlu ve dinamik bir performans gösterdikleri için teşekkür ediyorum. THY Benelux temsilciliğinin toplumumuza yönelik olumlu çalışmaları için ayrıca müteşekkirim.

Bu duygu ve düşüncelerle, eşim Zeynep Ersavcı ile birlikte, hepinize sağlık, refah, mutluluk ve başarılar diliyorum. Görev sürem boyunca sizlerden gördüğüm değerli katkı ve desteğe tekrar gönülden teşekkür ediyorum, saygı ve sevgilerimi sunuyorum”.